

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IV. (a) Clemens III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

non omittas. Verum si de consuetudine haberetur, ut talia conjugia sustineantur, & permittantur; tu in eadem Ecclesia hujusmodi conjugia dissimulare poteris, ita quod nec contradicere, nec tuum prestare videaris assensum: quia sicut grave est antiquam consuetudinem circumadacentium Ecclesiarum super his contemnere; sic quoque gravius videtur, si propterea hujusmodi conjugii tuum indulgeres assensum, cum posset in exemplum assumi.

NOTÆ.

1. (a) **V**igor.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titulo cap. 3. in hac sexta legitur *Vigiliensi*; sed Antonius Augustinus in *notis ad hunc textum*, retinendam putat lectionem Wigorniensem, de qua dicecisi nonnulla notavi in cap. 9. de elect.
2. (b) *Consuetudinem.*] Et ita consuetudine induci

posse impedimenta matrimonii, probatur in c. 1. hoc titul. cap. quod dilecto 3. cap. quod debet, de consanguin. & affin. cap. olim, de clericis conjug. & docet Tapia lib. 4. *causa moralis*, q. 24. quod quomodo accipitur, & quæ conditiones in tali consuetudine desiderantur, exponit latè Basil. lib. 6. de *matrim. cap. 4. cum sequent.* & nos aliqua adduximus in cap. 1. de *sponsal.* & textum hunc ex potui in cap. 1. hoc titul.

CAPUT IV.

(a) Clemens II.

Martinus Bertam duxit in uxorem; Tebergam sibi Lotharius copulavit, & Lotharius Bertæ & Martini filium de sacro fonte suscepit: Lothario verò & Bertæ sublatis de medio, Martinus cum Teberga contraxit: quarit à nobis tua fraternitas, utrum tales sint ab invicem separandi. Nos autem tuæ fraternitatis consulationi duximus respondendum, quod cum secundum verbum Domini, vir & mulier una per connubium caro efficiantur, liquidum est, Tebergam non posse Martino matrimonialiter copulari, qui compater ejus fuerat, cum quo ipsa Teberga una caro noscitur extitisse.

NOTÆ.

1. (a) **C**lemens III.] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 1. nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex, licet facile ex nominibus conjugum, de quibus in præsentia agitur, cognoscatur cum Præloato aliquo Gallie in eo alloqui.

alterius de sacro fonte suscepit, esse patri naturaliter compatrem, non autem esse illi uxorem commatrem, idcirco marito defuncto posse viduam cum patre baptizati matrimonialiter copulari: quod etiam docuit Paschalis Papa in cap. post uxoris 5. eadem 30. *quest. 4.* ubi ita generaliter statuit: *Post uxoris obitum cum commatre uxoris viri superstitis conjugio copulari, nulla videtur auctoritas, vel ratio prohibere; nec enim cognatio carnis cognatio spiritus comparatur, nec per unionem carnis ad unionem spiritus transitur.* Nam pro istorum jurium solutione discrimen constituendum est inter uxorem patris spiritualis, & inter uxorem patris naturalis; ad patris enim spiritualis uxorem prius, ut supponimus, cognitam, spiritualis cognatio transfunditur, ex præsentia textu; atque ita si unus ex conjugibus filium aliorum de sacro fonte suscepit, ambo, videlicet vir & uxor, compatres efficiuntur parentibus infantis, d. cap. si quis 3. 30. q. 4. & per consequens si Maria uxor Joannis, inter quos matrimonium fuerat consummatum, levasset de fonte filium alterius femine, non potest Joannes cum femina illa post mortem uxoris matrimonium contrahere, juxta textum ita intelligendum in dicto c. *scificiatur*, 30. *quest. 4.* ad uxorem verò naturalis patris cognatio spiritualis, seu compaternitas non extenditur; atque ita si Joannes conjugatus filium Martini in baptismo suscepit, efficitur compater tantum Martini, non autem Mariæ uxoris ejus, cum filius esset Martini ex alia femina; idcircoque Martino compare suo defuncto, potest Mariam viduam ducere in uxorem, si aliud impedimentum non obstat; nam inter eos nulla cognatio spiritualis contrahitur. Juxta quem calum accipiendus est textus in dicto cap. qui

COMMENTARIUM.

2. **P**ro hujus textus expositione sciendum est, compaternitatem spirituales, juxta veteres canones duplicem fuisse, directam videlicet, & indirectam: directa compaternitas est, quæ inter naturales patres baptizati, vel confirmati, & baptizantem seu confirmantem, & paternos baptismi, & confirmationis contrahitur, cap. 1. cum sequent. 30. q. 3. indirecta verò compaternitas erat, quæ extendebatur ad uxorem compatris, etiamsi non commater fuisset, antea tamen cognita, c. *scificiatur*, c. *si pater*, cap. *si quis* 30. q. 4. in conjugio non vero, si licet per copulam liberam, l. 1. tit. 7. p. 4. nam cum maritus, & uxor efficiantur una caro, *Genesis cap. 2. cap. lex divina, cum seq. 27. q. 1. c. quomodo* 31. q. 1. cap. *debitum, de bigam. non ordin.* consequens est uxorem esse commatrem illi masculo, cujus filium maritus de sacro fonte suscepit, & per consequens non poterit vidua facta, matrimonialiter cum illo copulari, ut resolvit Pontifex in præsentia; itaque commatres duas non potest quis etiam unam post mortem alterius habere in conjugio, d. cap. 1. 2. & 3. d. c. *quod autem* 6. in fine 30. q. 4. Nec huic juris principio obstat textus in c. *qui spirituales* 4. 30. q. 4. ubi in can. 47. Concilii **T**riburicensis statuitur, conjugatum, qui filium

spiritualia.

spiritualem 4. Eademque solutione exponendus est Paschalis in *dict. cap. post uxoris*, dum docet, post uxoris obitum posse virum superstitem cum commatre uxoris conjugio copulari, quia scilicet ad maritum non fuit translata cognatio spiritualis uxoris, quam uxor contraxerat, propterea quod sua commater filium proprium ipsius uxoris ex alio viro de fonte levasset: præferunt Archidiaconus & Turriscremata in *dd. iuribus*, Bohic. in *presenti*, Joannes Grumellus de *spons. conclus. 20. casu 5. num. 14.* extat *tom. 16. tract. Doct. Sylvest. in summa*, verbo *Matrimonium 8. quest. 7. num. 7.* hujus discriminis rationem adduxit Glossa in *dicto cap. qui spirituale 30. quest. 4.* & in *cap. 2. verbo Cognitam*, hoc *titul. lib. 6.* & ait, in hac parte conjuges communicare sibi actiones, non autem passiones, id est; conjugem communicare conjugati cognationem spiritualem proveniente ex actu confederandi sacramentum, aut levandi, vel suscipiendi filium alienum in sacramento baptismi, vel confirmationis: non autem communicare cognationem proveniente ex eo, quod patiatur filium baptizari, vel confirmari, aut levari ab

alio. Sed hæc doctrina potius est ipsius juris constitutio, quam ipsius constitutionis ratio, quare veram rationem existimo provenire ex eo, nam cum vir & uxor per actionem carnalem, seu corporalem efficiantur una caro, & unum corpus, non verò unus spiritus, *d. cap. debitum*, inde provenit, ut cognatio, quæ per corporalem actionem unius conjugis acquiritur, communicetur alteri, quasi parti corporis ejus; non verò communicetur cognatio, quæ contrahitur per animi passionem conjugis: nam animus, seu anima, non fuit communicata, ut considerat Archidiaconus in *d. cap. qui spirituale*, maxime cum hæc cognatio per passionem contracta, non acquiratur per factum corporale conjugis, sed per tactum proprii filii, vel contactum patrini, atque ideo rationi congruum est, ut alteri conjugi non communicetur. Hostiensis in *summa hujus tituli*, §. *ultim. numer. 7.* Hæc autem compaternitas indirecta sublata est per Concil. Trident. *sess. 24. de reform. cap. 2.* an verò jure communi attentò hæc cognatio communicetur feminae extra matrimonium cognatæ, exponemus infra in *cap. contratto*.

CAPUT V.

(a) Clemens III.

CONTRACTO matrimonio inter P. de Regali, & A. uxorem suam, sicut ejusdem P. nobis conquestio patefecit, cum per biennium insimul cohabitassent, & ex ea filium memoratus P. suscepisset, quidam consanguinei ejusdem A. volentes eam separari à viro, contra matrimonium objecerunt, asserentes quod eadem A. in primo (b) sacrati salis pabulo filium concubinæ (c) quondam ipsius P. tenuit, cum fuerit primò in Ecclesiam inductus: & propter hoc tuam adeuntes præsentiam, dicebant ipsam à viro per tuum judicium debere separari: tua verò fraternitas, sicut accepimus, causâ non cognitâ, carnale eis commercium interdixit, prohibens ipsi P. ne debitum ab uxore requireret. Verum quoniam, si constaret Ecclesiæ vera esse quæ diximus, non ideo tamen contractum matrimonium solveretur, quæ res utrique vix contrahendo matrimonio impedimentum afferret, disc. t. per A. f. m. quat. præfato P. firmiter injungas auctoritate nostrâ, quod memoratam A. sicut uxorem propriam affectione maritali tractet, & carnale debitum ab ea licenter exigat & persolvat, sive, quod supra dictum est, ipsam A. ante matrimonium contractum cum P. sive postea id egisse constiterit; dum tamen si in fraudem, causâ separandi matrimonii hoc fecit, poenitentiam pro præsumptione accipiat, matrimonio in sua firmitate durante.

NOTÆ.

1. (a) **Clemens III.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc *titul. cap. 2.* nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex, præfentis tamen constitutionis meminit Bonifacius VIII. in *cap. 2. hoc titul. in 6.*
2. (b) **Sacrati salis pabulo.**] Consonat textus in *cap. 1. 30. q. 1.* Sal in catechumeni os inferi solitum jam à primis Ecclesiæ temporibus, constat ex sancto Gregorio in *lib. Sacram. de ord. ad catechum.* ibi: *Postea interrogat nomina eorum, & ponit de ipso sale in os ipsorum.* Et *cap. exinde, cap. sal. c. ex his, de consecr. dist. 4.* Pontifice Deus dedit in *epist. ad Gordiam Hispalem Episc.* ibi: *Septem sunt dona baptismi à primo pabulo sacrati salis, & ingressu sancta Ecclesia usque ad confirmationem Spiritus sancti per chrism.* S. Ambrosio in *c. 22. D. Lucae*, D. Augustino *lib. 1. confess. c. 11.* Rabano D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. IV.*

Mauro de *inst. cleric. c. 27.* Beda in *Esdram lib. 2. c. 9.* & in *lib. 1. Regum, c. 27.* Alcuino de *ecclesiastic. officii, c. de Sabbato sancto*, Walfrido Strab. de *rebus Eccles. c. 26.* Cujus ritus rationes adduxerunt Isidorus Hispal. *lib. 2. de officii, c. 20.* ibi: *Salis autem in mysterio catechumenis dandos à Patribus, inde est institutum, ut eorum gustu condimentum sapientie percipiant.* Smaragdus in *epistol. de Sabbato Pentecost.* ibi: *Idcirco hi, qui baptizandi sunt, sale in sacramento accipiunt, ut ejus gustu condimentum sapientie percipiant, nec à sapore Christi desipiant, & sint insulsi & satui.* Ivo Carnot. *sermon. de sacram. Neophyti.* ibi: *Postea datur sal benedictum in os pueri, ut per typicum sapientie salis conditus, fœtore careat iniquitatis.* Hugo Victorin. *lib. 1. Sacram. c. 18.* ibi: *Postea datur sal benedictum in os baptizandi, ut sale sapientie sit conditus.* Illustrant Viacomtes *lib. 2. de ritibus baptism. c. 42.* F. Josephus à S. Maria de *ceremoniis baptism. c. 16.*